

„DOBRO NAM DOŠ'O

PIŠE: ZEHRa ALISPAHIĆ

Na popularnim bazarima antikvite- ta možete kupiti i ono što vam se za- uvijek činilo izgubljenim, čak i *spaljene uspomene*. Moju pažnju tako je privu- kla LP ploča prvog mevluda koji je snimljen na nosače zvuka autora Rešada Kadića na bosanskome jeziku već davne 1978. godine. Ova ploča dugo vremena bila je jedina dozvoljena „muzi- ka“ koju smo tada kao dje- ca mogli slušati u našoj po- rodičnoj kući, na za to vri- jeme prestižnom radio pri- jemniku marke *Iskra Kranj Portorož* sa gramofonom. U izvedbi mevluda sudjelova- li su poznati bosanski alimi, hafizi i imami. Većina njih su preselili na Ahiret: h.hfz. Sinanudin Sokolović, h.hfz. Džemal Hodžić, h.hfz. Kja- mil Silajdžić, Zahid ef. Ma- kić, Muharem ef. Hasanbe- gović, Himzo Polovina, hor učenika Gazi Husrev-bego- ve medrese iz Sarajeva sa solistom Šefikom Begano- vićem i pod stručnim vo- dstvom profesora Muhame- da Radončića. Stihove su govorili Vesna Mašić i Re- šad Kadić. Mevlud je trajao 50 minuta a izdavači ovog historijskog, za to vrijeme, projekta bili su Islamska za- jednica, Odbor za izgradnju Islamskog centra u Zagre- bu. Mi djeca u rogatičkom mektebu u Šudžauddinovoj džamiji i na Topliku, koji je veoma uspješno i maštovi- to vodio Omer ef. Begić bi- li smo sretni kada smo u go- dišnjim svečanostima pola- ganja hatmi i mevludskim programima, manje ili više vješto, nešto od ovog fasci- nantnog mevludskog pro- grama mogli prenijeti na- šoj rodbini i gostima koji su ushićeno pratili naše nastu- pe. Dakako, bilo je i drugih mevludskih spjevova poput Gaševićevog, Bašagićevog, Čatićevog... ali ovaj smo, nekako, najviše voljeli:

*Djeco naša, naše majke
voljene, braćo, sestre, što
smo ovdje skupljene
Nek' je sretan i radostan
onaj dan kad je Vjesnik
ljudskom rodu odabran,
kad je majka Muhammeda
rodila...*

Ovih dana kada idemo u susret 12. rebiu-l-evvelu

1435. H. i kada se kao mala zajednica autohtonih mu- slimana, Bošnjaka, čvrsto uronjenih u ovaj dio Evrope spremamo obilježiti rođen- dan našeg Voljenog Posla- nika Muhammeda, s.a.v.s., koji je poslan kao milost svim svjetovima, ova LP ploča prvog mevluda na bo- sanskom jeziku i prvo me- dijsko uozbiljenje nekog vjersko-tradicijskog sadr- žaja, poslužila nam je kao uvod za kraće prisjećanje na mjesto i ulogu fenome- na mevluda u životu ovdaš- njeg čovjeka. Muharem ef. Hasanbegović, jedan od ak- tera tog projekta, prisjeća se da su pripreme za ovaj, reklo bi se, historijski čin bile veoma ozbiljne i teme- ljite. Prije ulaska u studio svi su vrijedno i naporno vježbali nekoliko mjeseci u Carevoj džamiji u Sarajevu. Temeljit odabir učesnika, istaknutih imama, hafiza i alima, izbor muzičkih inter- pretatora i glumaca, probe, kompletan koncept i men- torstvo ovog projekta u ve- oma prijatnoj atmosferi vo- dio je sam autor mevluda r. Rešad Kadić.

Islamska zajednica u ta- dašnjoj Jugoslaviji sa svo- jim Odborom u Zagrebu na- pravila je fascinantn me- dijski iskorak. Do današnjih dana osim sjećanja na ovu LP ploču i kasetu nije na- pravljen nikakav veći po- mak, nisu urađena kvalitet- na reprint izdanja, nisu za- šticećena autorska prava a pi- ratske CD-ove ovog *Mevlu- da* možete kupiti po simbo- ličnih sedam maraka. Reklo bi se, bolje od ništa.

Mevlud na putu izgradnje vjerskog i nacionalnog identiteta

A u velikim trenucima blagdana, vjernik možda može dokučiti tajnu vre- mena, jer, kako kaže Anne- marie Schimmel, blagdani ili mubarek dani pretvara- ju stvarno vrijeme u uzviše- nije, vječnosti pripadajuće trenutke sreće.

Uz Ramazanski i Kurban- bajram, Novu hidžretsku godinu te odabrane muba- rek noći, Mevlud je bio i je- ste veoma važna i nezao- bilazna značajka u vjer- skom, kulturnološkom i et- ničkom sazrijevanju ovdaš-

njeg čovjeka. Kada su prija- telji i savremenici jednom prilikom pitali Poslanika, s.a.v.s., kako će ga se sjeća- ti poslije njegova preseljenja na Ahiret, on im je odgo- vorio: „*Učenjem Kur'ana, a Kur'an ćete najbolje razumi- jevati pridržavajući se mog Sunneta.*“ Na taj način naš Poslanik je sublimirao po- ruku generacijama koje do- laze. Obilježavanje Poslani- kovog, a.s., rođendana teme- lji se i na slijedećem ha- disu: „*Ko uvede jedan lijep običaj u islam, imat će za to nagradu, a i nagradu za sve one koji poslije njega to budu radili, a da se ne umanji nji- hova nagrada.*“ Da se radi o lijepom običaju potvrđu- je 56. ajet sure Ahzab: „*U- stinu Allah Uzvišeni i mele- ki Njegovi donose salavat na Vjerovjesnika. O pravovjer- ni, donosite i vi na njega sa- lavat i selam.*“ „Sam mevlud je protkan isključivo sala- vatima i on je sam po se- bi jedan dugi salavat“, raz- mišljenje je o mevludu ko- je nam je iznio ing. Mufid Garibija, čije su historijske i kulturološke analize ovog podneblja uvijek dragocje- ne u pisanju ovakvih tek- stova.

Inače riječ *mevlud* dola- zi od arapske riječi *mawlid* koja znači mjesto ili vrije- me rođenja. Vremenom je riječ *mawlid*, odnosno *me- vlid* dobila značenje rođen- dana Muhammeda, a.s., 12. rebiu-l-evvela, i svečanosti vezane za taj datum. Kod Osmanlija najčešći naziv za ovaj događaj je *Mevlid- i Šerif* što u prijevodu zna- či „*Blagoslovljeno rođenje.*“ U Bosni je naziv skraćen pa se rođenje Muhammeda, a.s., naziva kratko *Mevlud* sa značenjem “rođen, novo- rođen” a odnosi se na rođe- nja posljednjeg Božijeg po- slanika Muhammeda, a.s.

Arabija je kolijevka Mevluda

Prve generacije muslima- na jedno vrijeme nisu prak- tikovale proslavu Poslani- kovog rođenja, zbog veli- kog pritiska na Poslaniko- vu, a.s., porodicu, naroči- to poslije Kerbele. „Trebalo je proći vremena da ta tvrda linija prema uzoritoj poro- dici Poslanika, a.s., omek- ša, te da se rode nove ge- neracije koje će na specifi-

Anton Hangi u svojoj knjizi *Ži- vot i običaji Mu- slimana Bosne i Hercegovine*, u poglavlju posve- ćenom Mevludu između ostalog je zabilježio:

«Uoči Mevlu- da upale se kan- dilji na munara- ma kao i za ra- mazan i oba baj- rama i pale se sve vrijeme dok Mevlud traje. Ka- da se Mevlud u džamiji uči, do- nose ljudi, ko- ji Mevlud daju, šerbe u ibricima i maštrafama, čašama, obi- čno plave, crven- kaste ili zelenka- ste boje i idu od jednoga vjerni- ka, pa i inovjer- ca, ako je u dža- miji, do drugoga, te im daju da pi- ju ovo šerbe. Ne- ki ga piju iz ma- štrafe, a neki iz ibrika, kako već na koga reda do- đe, ali će skoro svak prije nego će piti metnu- ti svoju vrlo tan- ku mahramu od beza na grljak od ibrika ili na ča- šu, pa pije preko one mahrame. To čine iz dva uzroka: prvo radi čistoće i zdravlja, a drugo jer im je to Muhammed preporučio. Šerbe piju vjer- nici na uspome- nu kako je ma- ti Muhammeda Pejgambera, ka- da ga je rodila, zatražila i ispila čašu šerbeta.»

čan način obilježavati nje- govo, a.s., mubarek-rođe- nje. Prvi zabilježeni mevlud održan je 300 godina nakon Hidžre u generaciji tabiina i ovaj običaj traje neprekid- no do danas“, dodaje ing. Garibija.

Tako su prve proslave da- tuma i mjesta Poslanikovog rođenja zabilježene u vri- jeme halife Haruna ar-Ra- šida. Njegova majka, ka- žu povijesničari, obnovila je kuću u kojoj se rodio Po- slanik i učinila je mjestom ibadeta. Fatimije, šiijska di- nastija u Egiptu, osmislile su obilježavanje dana Posla- nikovog rođenja priređuju- či svečanost učenja mevlu- da. Nešto kasnije knjige bi- lježe mevludske svečano- sti u iračkom gradu Erbilu 1207. godine koje je priredio Al-Malik Muzafer ad-Din Gokburi, rođak po ženskoj liniji ejubidskog sultana Sa- lahudina Ejubija. I u zemlja- ma Šama priređivale su se mevludske svečanosti. Sul- tan Murat III uveo je pro- slavljanje mevluda na svo- me dvoru 1588. godine. Sve do 1910. širom Osmanskog carstva Mevlud je proslav- ljan kao zvanični blagdan.

„Lijep običaj učenja Mevluda pokrenut je iz Ara- bije. Prvi poznati mevlud proučen je u Medini, gradu Allahovog Poslanika, a.s. Tu lijepu pojavu Osmanlije su preuzele i prenijeli je i na- ma u Bosnu. U Sarajevu je prvi mevlud zvanično pro- učen u doba Isa-bega Isha-

kovića u njegovoj tekiji na Bentbaši. Od tada pa do da- nas uči se kao redovan pro- gram u svim džamijama i tekijama. S obzirom na nje- gov početak, na dan i mje- sec kada se mevlud najviše uči, te na broj salavata koji se prouče, s pravom se mo- že reći da se radi o jednom lijepom običaju utemelje- nom na Kur'anu i Hadisu, koji svakom riječju poziva i iskazuje ljubav prema Po- slaniku, a.s., njegovoj poro- dici i ashabima“, ističe Ga- ribija.

Ljubav prema Uzvišenom Allahu i slijeđenje Sunneta, puta, posljednjeg Allaho- vog poslanika Muhamme- da, s.a.v.s., bojila je život- nu stvarnost ovdašnjih mu- slimana a mevlud je bio i ostao jedno od važnih obi- lježja ne samo vjerskog ne- go i etničkog identiteta.

Fenomen obilježava- nja mevluda sa svim svo- jim unutaranjim i vanjskim osobenostima zabilježen je i u najstarijim pisanim do- kumentima i vakufnama- ma ovoga podneblja. U Ga- zi Husrev-begovoj vakufna- mi iz 1531. godine, pleme- niti vakif, najveći dobro- tvor Sarajeva, određuje da se svake godine u mjese- cu rođenja posljednjeg Bo- žijeg Vjerovjesnika, rebiu- l-evvelu, prouči mevlud u sarajevskoj Begovoj džami- ji. Održavanje mevluda, ka- ko je to predviđeno Gaziji- nom vakufnamom, izričito je vezano za rođendan Mu-

